

חוק איסור הלבנת הון

הפרק הדן ביהלומים

וצו איסור הלבנת הון

עו"ד שמואל עיני
עיני ליטבק לזר ושות'
עורכי דין

הפרק המיוחד הדין ביהלומים, וכן החובות המפורטות בצו
איסור הלבנת הון שיצא בעקבותיו חלים בהתקיים ארבעה
תנאים מצטברים

מדובר "בסוחר באבנים יקרות"

המבצע "עסקה באבנים יקרות"

בתמורה "לכספים"

בסכום העולה על הקבוע בצו

"סוחר באבנים יקרות"

שביצע במהלך שנה קלנדרית
לפחות עסקה אחת באבנים
יקרות בתמורה לכספים
העולים על המפורט בצו

והוא
המוכר
בעסקה

מי מעיסוקו בביצוע
עסקאות באבנים יקרות

"אבנים יקרות" – אבן חן
(לפי רשימה) או יהלום
לרבות אם שובץ בתכשיט
או בחפץ, ולמעט לצורך
שיבוץ בכלי עבודה.
יהלום כולל גם: "גביש
שיוצר בידי אדם"

המבצע "עסקה באבנים יקרות"

בתנאי שמסירת
האבן היקרה או
מסירת התמורה
בכספים היו
בישראל

לקוח משמעו:
*רוכש הבעלות באבן
יקרה
*כולל מי שבעבורו או
לטובתו נעשית הקניית
הבעלות במישרין או
בעקיפין ("נהנה")
*אם הינו תאגיד: "הלקוח"
הינו גם מי שיש לו
שליטה בתאגיד
*שליטה משמעה: היכולת
לכוון את פעילות התאגיד

הקניה או קבלה של
בעלות באבן יקרה
ללקוח
כולל הקניית בעלות
עקב מימוש שעבוד
של אבן יקרה
שנעשה על ידי מי
שאינו תאגיד בנקאי

בתמורה "לכספים"

צו

מזומנים בלבד

חוק

מזומנים, המחאות בנקאיות
והמחאות נוסעים

בסכום העולה על הקבוע בצו

50,000 ₪ בעסקה "רגילה" של סוחר ביהלומים

5,000 ₪ בעסקה עם לקוח ממדינות מסוימות (בעיקר ארצות ערב כגון מצרים, סעודיה, ירדן מועצת הנסיכויות המאוחדות ועוד)

75,000 ₪ בעסקה של קמעונאי העוסק במכירת אבנים יקרות לציבור (חנות תכשיטים).

והכל בין בפעולה אחת ובין בכמה פעולות הנחזות בעיני הסוחר כקשורות זו בזו ומבוצעות ביום פעילות אחד.

בתמצית:

החובות המפורטות בצו יחולו כאשר עוסק באבנים יקרות בהיקף העולה על המפורט בצו יבצע עסקה במזומן של קניה או מכירה (או שעבוד שלא לטובת מוסד בנקאי) של אבן יקרה (כולל תכשיט ויהלום סינטטי), כאשר או האבן או המזומן נמסרו בישראל

מועד כניסה לתוקף:

החובות והפרק המיוחד בחוק יכנס לתוקף עם כניסת הצו לתוקף

מועד כניסת הצו לתוקף:

ביחס למרבית סעיפיו: שנה מיום פרסומו.

ביחס לסעיפים המתייחסים לחובת דוח: שנתיים מיום פרסומו.

הצו פורסם ביום 15.9.2014

במידה והתקיימו התנאים המצטברים יחולו החובות הבאות

הכרת הלקוח וחובת זיהוי

מינוי אחראי איסור הלבנת הון

קביעת נהלים, בקרה שוטפת וביצוע הדרכות

חובת בדיקה מול רשימה

שמירת מסמכים

דווח על עסקאות חריגות

הכרת הלקוח

חובת זיהוי וביצוע הליך של הכרת הלקוח על פי מידת הסיכון שקבע הסוחר בהתאם לסוג הלקוח, סוג הקשרים העסקיים אתו וסוג העסקה.

- הליך זה כולל: בין היתר, ברור מקור הכספים בגין העסקה, עיסוקו של הלקוח ומטרת העסקה. אם מדובר בתושב חוץ, גם ברור זיקתו לישראל ואם הוא איש ציבור זר. יש לתעד בכתובים ולשמור בדיקות אלו.
- לא חל על לקוח ותיק שהפרטים לעיל ידועים לסוחר. "לקוח ותיק" הינו לקוח שההיכרות עמו עולה על שלוש שנים אן שנעשו עמו לפחות 4 עסקאות באבנים יקרות בשנה, כאשר לצורך כך יחשבו גם עסקאות שלא נעשו במזומן.
- ביחס "לאיש ציבור זר" יש להקפיד ובמידה ומדובר בתאגיד יש לקבל אישור אחראי.

עיני ליטבק לזר ושות' עורכי דין

○ "איש ציבור זר" – תושב חוץ בעל תפקיד ציבורי בכיר בחו"ל, לרבות בן משפחה, שותף עסקי, או תאגיד בשליטת מי מהם. דוגמא: ראש מדינה, נשיא מדינה, ראש עיר, שופט, שר, חבר פרלמנט, קצין צבא או משטרה בכיר וכדומה.

○ מיהו הלקוח:

- הלקוח מוגדר בצו כקונה
- כאשר הלקוח הינו תאגיד, יש לזהות אף את בעלי השליטה הסופיים
- כאשר קיים נהנה בעסקה, יש לזהות אף אותו
- כאשר קיים "מעביר תשלום" בעסקה, יש לזהות אף אותו

○ מהו המועד לביצוע החובה: מועד קבלת התשלום במזומנים.

○ ניתן לבצע את העסקה אף בלא זיהוי והכרת הלקוח בתנאים הבאים:

- מדובר בעסקה בסיכון נמוך
- הלקוח מוכר לסוחר, או מוכר בענף היהלומים, או טרם עברו 3 חדשים מאז בוצע לגביו הליך זיהוי והכרה.
- הזיהוי בוצע תוך 3 ימי עסקים ממועד העסקה.

הכרת הלקוח

רישום פרטי הזיהוי

יש לרשום את פרטי הזיהוי במסגרת העסקה ולשמור את הרישום למשך התקופות המפורטות בצו.

הכרת הלקוח

אימות מול המסמכים

- יש לאמת את זיהוי הלקוח מול מסמכי זיהוי (כגון דרכון, תעודת זהות, רשיון נהיגה ישראלי, תעודת רישום של תאגיד) ושמירתם.
- כאשר קיים ספק, יש לאמת את הזיהוי מול מסמך נוסף.
- האימות יתבצע על ידי הסוחר או מי מעובדיו, עו"ד, או נציג דיפלומטי או קונסולרי ישראלי בחו"ל. אם קיימים כמה סוחרים בעסקה, מספיק שהזיהוי יתבצע על ידי אחד מהם.
- כאשר מדובר בבעל תג קבוע והעסקה מתבצעת בבנייני הבורסה ניתן לאמת על פי תג קבוע.

○ כאשר מדובר בעסקה שאינה מתבצעת "פנים מול פנים", יש לנקוט אמצעים סבירים לוודא זיהוי ולקבל בפקס/מייל את צילום אמצעי הזיהוי.

○ יש לקבל הצהרה בכתב של הלקוח שפועל עבור עצמו ולא עבור אחר. אם הלקוח מצהיר כי קיים נהנה בעסקה, על ההצהרה לכלול את פרטיו ואם הנהנה הינו תאגיד, אף את פרטי בעלי השליטה.

○ אם קיים מעביר תשלום בעסקה-הצהרת הלקוח תכלול את פרטיו והסמכה להעברת התשלום, או לחלופין, מעביר התשלום ימציא יפוי כח או כתב נאמנות המסמיך אותו להעביר את התשלום.

שמירת מסמכים

- יש לשמור לפחות 5 שנים לאחר תום העסקה את המסמכים הבאים:
  - חשבונית אן תרשומת הכוללת את פרטי העסקה
  - מסמכי הזיהוי כולל ההצהרה וכל מסמך ששימש להכרת הלקוח
  - תיעוד בכתב של ביצוע בקרה על עסקאות עם הלקוח
  - דווח בלתי רגיל, אם בוצע
- ניתן לשמור את המסמכים במדיה מגנטית למעט הצהרה בחתימת מקור.
- לדרישת המפקח על יהלומים ואם יש צורך במסמכים לחקירה או לפיקוח על ביצוע הוראות החוק יש לשמור את המסמכים מעל לחמש שנים ועד לסיום החקירה או הפיקוח.

בקרה שוטפת

- יש לערוך בקרה שוטפת על העסקאות עם הלקוח בכדי לוודא:
  - כי העסקאות תואמות את פרופיל הלקוח בשים לב להיכרות עמו.
  - יש לנקוט זהירות ביחס לעסקאות הנעשות עם לקוחות ממדינות "בעייתיות".
  - יש לנקוט בקרה מוגברת ביחס לעסקאות הנעשות עם איש ציבור זר.

מינוי אחראי איסור הלבנת הון

כאשר מדובר בתאגיד יש
למנות במסגרת התאגיד אדם
שיהיה אחראי על נושא
איסור הלבנת הון

בדיקת פרטי זיהוי מול רשימה

על הסוחר לבדוק טרם ביצוע העסקה אם הלקוח, מעביר התשלום, התאגיד, הנהנה או בעל שליטה מופיעים ברשימה מרוכזת של ארגוני טרור מוכרזים ושל מי שהוכרז אדם שהוא פעיל טרור, שפורסמה לפי לפי הוראות חוק איסור מימון טרור, או שהומצאה לסוחר באבנים יקרות בדרך שנקבעה לפי חוק איסור מימון טרור, וסוחר באבנים יקרות לא קיבל הודעה על ביטולה;

קביעת נהלים וביצוע הדרכות

- יש לקבוע מדיניות, להכין נהלי עבודה לצוות העובדים לרבות בענין הליך הכרת הלקוח ומעקב אחר איומי הלבנת הון ולפקח על ביצועם.
- מבחינת נהלים ניתן להסתפק בתוספת הרביעית לצו.

דווח על עסקאות חריגות

- יש לדווח על עסקה ועל ניסיון לבצע עסקה שנחזית כבלתי רגילה בעיני הסוחר
- ניתן להעזר בהנחיות המצויות בתוספת השלישית לצו
- חל איסור על גילוי הדווח ופרטיו

עסקאות בסיכון גבוה ועסקאות בסיכון נמוך

○ התוספת לצו מונה מראש עסקאות שהינן בסיכון גבוה ועסקאות שהינן בסיכון נמוך.

○ סיכון גבוה:

- לקוח שהוא איש ציבור זר
- לקוח ממדינה "בעייתית"
- לקוח המבצע עסקאות עם מדינות "בעייתיות"

○ סיכון נמוך:

- לקוח תושב מדינה עם חקיקה בתחום איסור הלבנת הון ביחס לסוחרים באבנים יקרות או ביחס לרכוש בעל ערך.
- לקוח החבר בבורסת יהלומים המסונפת לפדרציה במדינה החברה ב-OECD ובהודו.
- לקוח ותיק
- לקוח שהינו רשת חנויות גדולה ומוכרת
- לקוח שלאחר שהסוחר באבנים יקרות שקל את זהותו, טיב העסקה, מקום מגוריו, הגינותו והמוניטין שלו בענף, קבע שהוא לקוח בסיכון נמוך.

עיני ליטבק לזר ושות'
עורכי דין

בית גיבור ספורט,
מנחם בגין 7, ר"ג
03-6114414